

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

10 септември 2009 година *

По дело C-201/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Hessisches Finanzgericht (Германия) с акт от 8 май 2008 г., постъпил в Съда на 16 май 2008 г., в рамките на производство по дело

Plantanol GmbH & Co. KG

срещу

Hauptzollamt Darmstadt,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н А. Rosas, председател на състав, г-н А. Ó Caoimh (докладчик),
г-н J. N. Cunha Rodrigues, г-н U. Lõhmus и г-жа Р. Lindh, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н J. Mazák,
секретар: г-жа R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 май 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Plantanol GmbH & Co. KG, от г-н J. Runkel, управител,
- за Hauptzollamt Darmstadt, от г-н M. Völlm и г-н K. Goldmann, в качеството на представители,
- за полското правителство, от г-н M. Dowgielewicz, в качеството на представител,
- за правителството на Обединеното кралство, от г-н S. Ossowski, в качеството на представител, подпомаган от г-н P. Mantle, barrister,
- за Комисията на Европейските общности, от г-н W. Mölls, г-н B. Schima и г-н K. Gross, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3 от Директива 2003/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 май 2003 година относно насърчаването на използването на биогорива и други възобновяеми горива за транспорт (ОВ L 123, стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 39, стр. 170), както и на принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания.

- 2 Запитването е отправено в рамките на производство по спор между Plantanol GmbH & Co. KG и Hauptzollamt Darmstadt (митнически орган на Darmstadt) по повод заплащането на данъка върху енергията за май 2007 г.

Правна уредба

Общностна правна уредба

Директива 2003/30

3 Съгласно съображения 10, 12, 14, 19, 20, 22 и 27 от Директива 2003/30:

„(10) Насърчаването на употребата на биогорива в транспорта, представлява стъпка напред към по-широкото приложение на биомасите, което ще даде възможност биогоривото да се развива по-мащабно в бъдеще, като не се изключват други възможности и по-специално възможността да се използва водород.

[...]

(12) Чистото растително масло от маслодайни растения, което е получено чрез пресоване, извличане или подобни процедури, нерафинирано или рафинирано, но химически непроменено, също може да се използва за биогориво в специални случаи, когато неговата употреба е съвместима с типа на съответния двигател и съответстващите изисквания за емисиите.

[...]

- (14) Биоетанолът и биодизелът, когато се използват за превозни средства в чиста форма или като смеси трябва да отговарят на стандартите за качество, които са определени с цел да гарантират оптималното действие на двигателя. [...]
- (19) В Резолюцията от 18 юни 1998 г. [ОВ С 210, стр. 215] Европейският парламент апелира за увеличаване на пазарния дял на биогоривата до 2 % за пет години чрез пакет мерки, които включват освобождаване от данъци, финансова помощ за преработвателната промишленост и утвърждаването на задължителен процент на биогорива за петролните компании.
- (20) Оптималният метод за увеличаване на дела на биогоривата на националните пазари и пазарите на Общността зависи от наличността на ресурсите и суровините, от националната политика и политиката на Общността за насърчаване на биогоривата и на данъчните разпоредби и на целесъобразното включване на всички заинтересовани лица/страните.

[...]

- (22) Насърчаването на производството и употребата на биогорива може да допринесе за намаляването на зависимостта от вноса на енергия и емисиите на парникови газове. Освен това, биогоривата в чиста форма или като смеси могат по принцип да бъдат използвани в съществуващи превозни средства и да използват настоящата разпределителна система за гориво на моторните превозни средства. Смесването на биогориво с изкопаеми горива може да улесни намаляването на потенциалните разходи в дистрибутивната система в Общността.

[...]

- (27) Трябва да бъдат въведени мерки за бързо разработване на стандартите за биогоривата, за да се използват в автомобилния сектор, както като чисти биогорива, така и като компоненти от смеси в конвенционални горива. Въпреки че биологично разграждаща се част от отпадъците е потенциално полезен източник за производство на биогориво, в стандарта за качество трябва да се вземе под внимание възможното наличие на замърсители в отпадъците, с цел да се избегне специфичните компоненти да увредят превозното средство или да предизвикат влошаване на емисиите.“

4 Член 1 от Директива 2003/30 гласи:

„Настоящата директива цели насърчаването на употребата на биогорива или други възобновяеми горива, които да заменят дизела или бензина за транспортни цели във всяка държава членка, с оглед допринасяне за постигането на цели като изпълняване на задълженията в областта на промяната на климата, екологичната безопасност на доставките и насърчаването на възобновяемите енергийни източници.“

5 Съгласно член 2 от Директивата:

„1. За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „биогорива“ означава течно или газообразно гориво за транспорт, което е произведено от биомаса;

- б) „биомаса“ означава биоразградима част от продукти, отпадъци или остатъци от земеделието (включително растителни и животински вещества), лесовъдство и свързани промишлености, както и биоразграждаща се част от промишлени и градски отпадъци;

[...]

2. Най-малко продуктите изброени по-долу трябва да се разглеждат като биогорива:

- а) „биоетанол“: етанол, произведен от биомаса и/ или биологично разграждаща се част от отпадък, която се използва като биогориво;
- б) „биодизел“: метил-естер, произведен от растително или животинско масло с качество на дизел, което се използва като биогориво;

[...]

- й) „чисто растително масло“: масло, което е произведено от маслодайни култури чрез пресоване, извличане или сходни процедури, нерафинирано или рафинирано, но химически непроменено, когато е съвместимо с типа двигател и съответните изисквания за емисии.“

6 Член 3 от посочената директива гласи следното:

„1. а) държавите членки трябва да гарантират, че минимална част от биогорива и други възобновяеми горива са [пуснати] на техните пазари и че вследствие на това ще се определят национални примерни цели;

б) i) референтната стойност за тези цели трябва да бъде 2 %, изчислена на базата на енергийното съдържание на всички видове бензин и дизел за транспортни цели, пуснати на пазара до 31.12.2005 г.;

ii) референтната стойност за тези цели трябва да бъде 5,75 % изчислена на базата на енергийното съдържание на всички видове бензин и дизел за транспортни цели, които са пуснати на пазара до 31.12.2010 г.

2. Биогоривата могат да бъдат направени достъпни във всяка една от следните форми:

а) като чисти биогорива или с висока концентрация в разновидности на минералното масло в съответствие със специфичните стандарти за качество за транспортни цели;

б) като биогорива, смесени в разновидностите на минералните масла в съответствие с подходящите европейски норми, описани в техническата спецификация за транспортни горива (EN 228 и EN 590);

- в) като течности, получени от биогорива като ЕТБЕ (етил-тертио-бутил-етер), като процента на биогориво е, както е определено в член 2, параграф 2.

[...]

4. В измерванията, които правят, държавите членки трябва да вземат под внимание цялостния климат и равновесието в околната среда на различни видове биогорива и други възобновяеми горива и могат да определят като приоритет насърчаването на тези горива, които показват много добър финансово ефективен баланс за околната среда, като също така се вземат под внимание конкурентнос-пособността и безопасността на доставките.

[...]“

Директива 2003/96/ЕО

- 7 Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 година относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, стр. 51; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 98) има за цел да хармонизира на общностно равнище данъчното облагане на енергийните продукти, включващи не само минералните масла, уредени с Директива 92/81/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за хармонизиране структурата на акцизите върху минералните масла (ОВ L 316, стр. 12), изменена с Директива 94/74/ЕО на Съвета от 22 декември 1994 година (ОВ L 365, стр. 46; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 1, стр. 190) и с Директива 92/82/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за сближаване на акцизните ставки за минералните масла (ОВ L 316, стр. 19), изменена с Директива 94/74.

8 Член 1 от Директива 2003/96 предвижда, че държавите членки налагат данъци върху енергийните продукти и електроенергията в съответствие с настоящата директива.

9 Член 2 от Директивата предвижда:

„1. За целите на настоящата директива терминът „енергийни продукти“ се отнася за продукти, които са:

а) с кодове [по комбинираната номенклатура, наричана по-нататък „КН“] от 1507 до 1518, ако са предвидени за използване като гориво за отопление или моторно гориво;

б) с кодове по КН 2701, 2702 и от 2704 до 2715;

[...]

3. [...]

В допълнение на облагаемите продукти, изброени в параграф 1, които подлежат на облагане с данъци, всеки продукт, предназначен за използване, предлаган за продажба или използван като моторно гориво или като добавка или за разреждане на моторни горива, се облагат със ставката, определена за еквивалентното моторно гориво.

[...]

5. Позоваванията в настоящата директива на кодове от [комбинираната номенклатура] трябва да бъдат същите като в Регламент (ЕО) № 2031/2001 на Комисията от 6 август 2001 г., за изменение на приложение I към Регламент (ЕИО) № 2658/87 на Съвета относно тарифната и статистическа номенклатура и Общата митническа тарифа [(ОВ L 279, стр. 1)].

[...] “

10 Член 16 от Директива 2003/96 предвижда следното:

„1. Без да се накърнява параграф 5, държавите членки могат да прилагат освобождаване или намалени данъчни ставки при фискален контрол на облагаемите продукти, посочени в член 2, когато тези продукти са произведени от или съдържат един от следните продукти:

— продукти, включени в кодове по КН от 1507 до 1518;

[...]

3. Освобождаването от данъци или намалените данъчни ставки, прилагани от държавите членки, трябва да бъдат коригирани така че да бъдат взети предвид измененията в цените на суровините за да се избегне свръхкомпенсирането за

допълнителните разходи при производството на посочените в параграф 1 продукти.

[...]“

Регламент № 2031/2001

- 11 Съгласно разпоредбите на приложение I към Регламент № 2031/2001 рапичното масло спада към позиция 1514 от КН, а газьолът — към позиция 2710 от КН.

Национална правна уредба

Закон за данъка върху минералните масла

- 12 Законът за данъка върху минералните масла (Mineralölsteuergesetz), изменен със Закона от 23 юли 2003 г. за изменение на Закона за данъка върху минералните масла и на други закони (BGBl. 2002 I, стр. 2778, наричан по-нататък „Закон за данъка върху минералните масла“) съдържа член 2а, озаглавен „Намалени ставки в полза на биогоривата“, който гласи:

„1) Установените в член 2, алинея 1 и член 3, алинея 1 ставки се намаляват до 31 декември 2008 г. най-много до дела на биогоривата, за който е доказано, че се съдържа в минералните масла, визирани в тези параграфи.

- 2) Биогоривата са енергийни продукти, които се получават изключително от биомаса [...]. Енергийните продукти, получени отчасти от биомаса по смисъла на първото изречение се считат за биогорива до размера на въпросния дял. Метилестерите на растителните масла се считат за биогорива.

- 3) Задача на федералното министерство на финансите е [...] да представя на Bundestag [долна камара на Федералния парламент] на всеки две години и за първи път до 31 март 2004 г. доклад за пускането на пазара на биогорива и за промените в курса на биомасата и на чистия петрол, както и в цените на моторните горива и евентуално да предлага в този доклад намаление на ставките в полза на биогоривата за адаптиране към развитието на пазара.“

13 Вторият закон за изменение на данъчните разпоредби — Данъчен закон за изменение от 2003 г. (Zweites Gesetz zur Änderung steuerrechtlicher Vorschriften — Steueränderungsgesetz 2003) от 15 декември 2003 г. (BGBl. 2003 I, стр. 2645) изменя член 2а, алинеи 1 и 2 от Закон за данъка върху минералните масла, считано от 1 януари 2004 г., за да продължи прилагането на намалените ставки в полза на биогоривата до 31 декември 2009 г. и да разшири приложното им поле и към биогоривата за отопление. Алинея 3 от този параграф е изменен по следния начин:

„Отпускането на занижени ставки не трябва да води до свръхкомпенсиране на допълнителните разходи, свързани с производството на биогорива и на биогорива за отопление, визирани в параграф 1; за тази цел задача на Федералното министерство на финансите [...] е да представя на Bundestag ежегодно и за първи път до 31 март 2005 г. доклад за търгуването на биогорива и на биогоривата за отопление и за промените в курса на биомасата и на чистия петрол, както и в цените на моторните горива и на горивата за отопление и в случай на свръхкомпенсиране да предложи в този доклад намаление на ставките в полза на биогоривата за адаптиране към развитието на пазара в резултат от курса на суровините. В това отношение следва да се отчитат последиците върху опазването на околната среда и на климата, върху опазването на природните ресурси, върху външните разходи за различните моторни горива, върху безопасността на доставките и върху реализирането на целта за минимална част биогорива и други възобновяеми моторни горива съгласно [Директива 2003/30].“

Закон за данъка върху енергията

14 Законът за реформа на данъчното облагане на енергийните продукти и за изменение на Закона за данъка върху електроенергията (Gesetz zur Neuregelung der Besteuerung von Energieerzeugnissen und zur Änderung des Stromsteuergesetzes) от 15 юли 2006 г. (BGBl. 2006 I, стр. 1534), като се позовава изрично на Директиви 2003/30 и 2003/96, въвежда с член 1 Закона за данъка върху енергията (Energiesteuergesetz). Последният закон, влязъл в сила на 1 август 2006 г. и отменящ, считано от тази дата, Закона за данъка върху минералните масла, предвижда за биогоривата облагане като „енергийни продукти“.

15 § 50, алинеи 1 и 2 от Закона за данъка върху енергията, озаглавен „Освобождаване в полза на биогорива и на биогорива за отопление“, предвижда следното:

„1) Данъчнозадълженото лице може да поиска да се ползва от освобождаване от данъци за доказано обложените енергийни продукти, които съдържат биогорива или биогорива за отопление. [...] Ползването от освобождаването се предоставя до 31 декември 2009 г., без да се засягат разпоредбите на алинея 2, трето изречение.

2) Освобождаването се предоставя най-много до данъка за частта биогориво или биогориво за отопление. Чрез дерогация от първото изречение енергийните продукти [...], които съдържат мастнокиселинни метилови естери или метилови естери на растително масло като биогорива, се ползват само от частично освобождаване за частта, съответстваща на мастнокиселинните метилови естери и метиловите естери на растително масло. Освобождаването възлиза на

[...]

2. на 1000 l растително масло

до 31 декември 2007 г.	470,40 EUR
от 1 януари 2008 г. до 31 декември 2008 г.	370,40 EUR
от 1 януари 2009 г. до 31 декември 2009 г.	290,40 EUR
от 1 януари 2010 г. до 31 декември 2010 г.	210,40 EUR
от 1 януари 2011 г. до 31 декември 2011 г.	140,40 EUR
от 1 януари 2012 г.	20,40 EUR

[...]

¹⁶ По подобие на предходните разпоредби на Закона за данъка върху минералните масла, член 50, алинея 4 от Закона за данъка върху енергията предвижда, че

освобождането не трябва да води до свръхкомпенсиране на допълнителните разходи, свързани с производството на биогорива.

- 17 Считано от 1 януари 2007 г., член 50 от Закона за данъка върху енергията е изменен със Закона за въвеждане на задължение в областта на биогоривата чрез изменение на федералния закон за защита срещу емисиите на замърсители и за изменение на разпоредбите в областта на данъчното облагане на енергията и на електроенергията (*Gesetz zur Einführung einer Biokraftstoffquote durch Änderung des Bundes-Immissionsschutzgesetzes und zur Änderung energie- und stromsteuerrechtlicher Vorschriften*) от 18 декември 2006 г. (BGBl. 2006 I, стр. 3180, наричан по-нататък „Закон за въвеждане на задължение в областта на биогоривата“). Като се позовава изрично на Директиви 2003/30 и 2003/96, последният има за цел в голяма степен да замести предоставеното на биогоривата данъчно предимство със задължение за смесване или за пускане на пазара на минимален дял биогорива.
- 18 Така занаяд член 50, алинея 1, точка 1 от Закона за данъка върху енергията, изменен със Закона за въвеждане на задължение в областта на биогоривата, ограничава освобождането само до чистите биогорива, а именно тези, които не са смесени с други енергийни продукти, но с изключение — съгласно точки 2 и 3 — на биогоривата, на които се „полага особена подкрепа“. Изброени в посочения член 50, алинея 5, последните включват по-специално синтетичните въглеводороди или смесите от синтетични въглеводороди, произведени чрез термохимична преработка на биомаса, наричани „BtL“, както и енергийните продукти, съдържащи от 70 % до 90 % биоетанол, наричани „E85“.

Федерален закон за защита срещу емисиите на замърсители

- 19 Законът за въвеждане на задължение в областта на биогоривата изменя, също от 1 януари 2007 г., федералния закон за защита срещу емисиите на замърсители (*Bundes-Immissionsschutzgesetzes*) от 26 септември 2002 г. (BGBl. 2002 I, стр. 3830), като определя в член 37а, алинея 3 от него минималния дял биогориво, който трябва да се съдържа в общото количество пуснато на пазара гориво.

Съгласно алинея 4 от споменатия член този минимален дял може да се гарантира чрез смес с бензиново или с дизелово гориво или чрез пускането на пазара на чисто гориво.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 20 Ищецът по главното производство търгува в Германия от 2005 г. гориво с наименование „Plantanol-Diesel“, получено чрез смесване в цистерна на камион, пригодена за тази цел, на растително масло „Virgin“ — в случая рафинирано рапично масло — (60 % през лятото и 50 % през зимата), дизелово гориво от изкопаем произход (37 % през лятото и 47 % през зимата) и специални добавки (3 %). Този продукт е предназначен за различни общински автопаркове, както и за дружество за услуги по обществен транспорт във Франкфурт на Майн.
- 21 Според акта за запитване Plantanol-Diesel, което съответствало на изискванията на стандарта DIN V 51605, може да се използва както от дизеловите двигатели от по-старо поколение, така от тези от по-ново поколение с директно впръскване, без да се налагат инсталиране на ново оборудване или технически промени в двигателите на съответните превозни средства. Освен това някои проучвания разкривали предимствата на този продукт по отношение на изкопаемите горива от гледна точка на отделянето на сажди, на баланса на CO₂, на разхода на гориво и на канцерогенното въздействие.
- 22 Вследствие на влизането в сила на 1 януари 2007 г. на член 50, алинея 1, точка 1 от Закона за данъка върху енергията, изменен със Закона за въвеждане на задължение в областта на биогоривата, Hauptzollamt Darmstadt иска от ищеца по главното производство да заплати данък върху енергийните продукти за периода от 1 януари до 31 май 2007 г. за дела растително масло, съдържащ се в Plantanol-Diesel.

- 23 Сезиран в рамките на обезпечително производство, с определение от 2 октомври 2007 г. Hessisches Finanzgericht спира изпълнението на данъчноревизионния акт относно май и юни 2007 г., с мотива че имал сериозни съмнения във връзка със съвместимостта на посочения член 50, алинея 1, точка 1 с Директива 2003/30. С определение от 14 април 2008 г. Bundesfinanzhof отменя определението по обезпечителното производство.
- 24 На 10 октомври 2007 г. Hauptzollamt Darmstadt отхвърля искането за опрощаване, подадено от ищеца по главното производство относно данъчноревизионния акт за май 2007 г.
- 25 Ищецът по главното производство подава жалба срещу това решение пред Hessisches Finanzgericht.
- 26 В своя акт за запитване последната юрисдикция счита, че член 50, алинея 1, точка 1 от Закона за данъка върху енергията, изменен със Закона за въвеждане на задължение в областта на биогоривата, е в противоречие с общностното право.
- 27 На първо място посочената юрисдикция счита, че доколкото преустановява освобождаването на дела от биогоривото, представляващ растително масло „Virgin“ в смес от горива, въпросната разпоредба е в противоречие с Директива 2003/30. Всъщност като третира еднакво съставките на смесите от горива, представляващи биогорива, и тези, които представляват изкопаеми горива, Федерална република Германия не била в състояние да постигне целта за намаляване на емисиите на парникови газове в транспорта. Освен това премахването на това освобождаване не довело до никаква преценка на въздействието му върху критериите за устойчиво развитие. В допълнение, националният законодател погрешно преценил, че това премахване е необходимо за избягване на свръхкомпенсиране.

28 На второ място запитващата юрисдикция счита, че посочената разпоредба е в противоречие с някои общи принципи на общественото право. Тя била в противоречие с принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания, след като икономическите оператори не могли да предвидят приемането ѝ, а нито обществената правна уредба била междувременно изменена, нито били приети преходни мерки. А Директива 2003/30 се основавала на предпоставката, че всички биогорива, независимо дали се използват в чисто състояние или в смеси, позволяват постигането на поставените цели. Същата разпоредба противоречала и на принципа на пропорционалност, тъй като не била необходима за ефикасната защита на данъчните приходи. Всъщност, от една страна, не била направена никаква оценка на тези загуби, а от друга — едновременно било въведено ново освобождаване в полза на биогоривата, на които се „полага особена подкрепа“, които също били смесени биогорива.

29 При тези обстоятелства Hessisches Finanzgericht решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Допуска ли член 3 от Директива 2003/30/ЕО [...], по-конкретно с оглед на съображения 10, 12, 14, 19, 22 и 27 от нея, национална разпоредба като член 50, алинея 1, точка 1 от Закона за данъка върху енергията [...], изменен със Закона [за въвеждане на задължение в областта на биогоривата], с която се изключва възможността за ползване на предимство по отношение на съдържащите се в горивни смеси части от биогорива от растително масло, които отговарят на изискванията на стандарт DIN V 51605 (версия: юли 2006 г.)? ”
- 2) Поставят ли обществените принципи на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания изискване към държавата членка, която е приела уредба за транспониране на директива [2003/30] и с нея е създавала система за насърчаване чрез данъчни облекчения с действие за период от няколко години, да изменя през периода на прилагане на въпросната система само по изключение посочената уредба в ущърб на предприятията, ползващи се до този момент от предимството?“

- 30 Като приема, че посочените въпроси налагат спешен отговор на Съда, като се има предвид, от една страна, че икономическото оцеляване на жалбоподателя по главното производство, временно прекъснал дейността си от 15 юли 2007 г., зависи от изхода на делото по главното производство, а от друга страна, че последното има съществено икономическо въздействие извън конкретния случай, тъй като чрез данъчните предимства за насърчаване на развитието на биогоривата разглежданата национална правна уредба може да обезцени вложените инвестиции, запитващата юрисдикция моли Съда преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на бързото производство съгласно член 104а, първа алинея от Процедурния правилник.
- 31 Председателят на Съда отхвърля това искане с определение от 3 юли 2008 г., с мотива че условията, предвидени в посочения член 104а, първа алинея, не са изпълнени.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 32 С този въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3 от Директива 2003/30 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която изключва от предвидения в нея режим на освобождаване от данъци в полза на биогоривата продукт като разглеждания в главното производство, получен от смес на растително масло, изкопаемо дизелово гориво и специфични добавки.
- 33 В това отношение следва веднага да се отбележи, че макар Директива 2003/30 според член 1 от нея да цели насърчаването на употребата на биогорива, които да

замят дизела или бензина за транспортни цели във всяка държава членка, тя не налага на последните задължителна цел по отношение на пускането на пазара на минимален дял биогорива.

- 34 В действителност, както е видно от самия текст на член 3, параграф 1, буква а) от Директивата, с оглед на използваните термини тя предвижда само, че споменатите държави членки „трябва“ чрез определянето на национални „примерни“ цели да гарантират, че подобен минимален дял, който, изчислен въз основа на енергийното съдържание, се определя в параграф 1, буква б) от този член съответно до 31 декември 2005 г. на 2 %, а до 31 декември 2010 г. — на 5,75 % на всички видове бензин и дизел за транспортни цели, които са пуснати на пазара.
- 35 Следва обаче да се констатира, че Директива 2003/30 не налага в по-голяма степен на държавите членки средствата, които трябва да използват за постигането на тези примерни цели, а им оставя в това отношение свободен избор за естеството на мерките, които да приемат, като се има предвид, че споменатите държави членки разполагат с широка свобода на преценка, за да вземат предвид в частност, както е видно от съображение 20 от Директивата, наличността на ресурсите и суровините, както и националната политика за насърчаване на биогоривата.
- 36 От това следва, че разпоредбите на Директива 2003/30 не налагат на държавите членки задължението да въведат или да запазят в сила режим на освобождаване от данъци в полза на биогоривата. В това отношение от съображение 19 от Директивата следва, че макар режим на освобождаване от данъци да представлява едно от средствата, с които разполагат държавите членки за постигане на целите, предвидени от споменатата директива, могат да се използват и други средства като финансови помощи за преработвателната промишленост или определянето на задължителен процент биогорива за петролните компании.
- 37 Освен това от член 3, параграф 4 от Директива 2003/30 следва, че държавите членки разполагат и с широко право на преценка по отношение на продуктите, които желаят да насърчат с оглед на постигане на предвидените от нея цели, като споменатите държави могат да изберат да стимулират с предимство някои

видове биогорива, вземайки предвид общият им климатичен и екологичен баланс, тяхната рентабилност, както и конкурентноспособността и сигурността на снабдяването.

- 38 При тези обстоятелства следва да се констатира, че от разпоредбите на посочената директива не може да се изведе каквото и да било право на данъчно освобождаване, а още по-малко в полза на определен продукт.
- 39 Точно обратното, от член 1 от Директива 2003/96 следва, че държавите членки по принцип имат задължението да налагат данъци върху продукт като разглеждания в главното производство, щом като споменатият, който представлява смес от изкопаемо дизелово гориво по подпозиция 2710 от КН, от растително масло, в случая рапично, по подпозиция 1514 от КН и от специфични добавки, предвидени за използване като гориво за отопление или моторно гориво, представлява съгласно член 2, параграф 1, букви а) и б) и параграф 3, втора алинея от Директивата „енергиен продукт“ по смисъла на посочения член (в това отношение вж. Решение от 18 декември 2008 г. по дело Afton Chemical, C-517/07, Сборник, стр. I-10427, точка 40).
- 40 Същевременно съгласно текста на член 16, параграф 1 от Директива 2003/96 държавите членки могат да прилагат освобождаване от данъци или намалени данъчни ставки спрямо подобни енергийни продукти (вж. в този смисъл Решение от 5 юли 2007 г. по дело Fendt Italiana, C-145/06 и C-146/06, Сборник, стр. I-5869, точка 36).
- 41 Поради това на първия въпрос следва да се отговори, че член 3 от Директива 2003/30 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която изключва от предвидения от нея режим на освобождаване от данъци в полза на биогоривата продукт като разглеждания в главното производство, получен от смес на растително масло, изкопаемо дизелово гориво и специфични добавки.

По втория въпрос

- 42 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали общите принципи на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания допускат, що се отнася до продукт като разглеждания в главното производство, държава членка да премахне, преди първоначално предвидената от националната правна уредба крайна дата, режима на освобождаване от данъци, приложим към посочения продукт. В това отношение запитващата юрисдикция иска по-специално да узнае дали подобно премахване е подчинено на наличието на извънредни обстоятелства.
- 43 Следва да се припомни, че принципите на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания са част от общностния правов ред. В това отношение те трябва да се спазват както от общностните институции, така и от държавите членки при упражняване на правомощията, които им предоставят общностните директиви (в това отношение вж. по-специално Решение от 3 декември 1998 г. по дело Belgocodex, C-381/97, Recueil, стр. I-8153, точка 26, Решение от 26 април 2005 г. по дело „Goed Wonen“, C-376/02, Recueil, стр. I-3445, точка 32, както и Решение от 21 февруари 2008 г. по дело Netto Supermarkt, C-271/06, Сборник, стр. I-771, точка 18).
- 44 От това следва, че национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която има за цел да транспонира във вътрешния правов ред на съответната държава членка разпоредбите на Директиви 2003/30 и 2003/96, трябва да спазва тези общи принципи на общностното право.
- 45 Според постоянната съдебна практика задължение единствено на запитващата юрисдикция е да провери дали подобна национална правна уредба съответства на споменатите принципи (вж. по-специално Решение от 11 май 2006 г. по дело Federation of Technological Industries и др., C-384/04, Recueil, стр. I-4191, точка 34, Решение от 14 септември 2006 г. по дело Elmeka, C-181/04—C-183/04, Recueil, стр. I-8167, точки 35 и 36, както и Решение от 17 юли 2008 г. по дело ASM Brescia, C-347/06, Сборник, стр. I-5641, точка 72), тъй като в рамките на преюдициално запитване по член 234 ЕО Съдът е компетентен единствено да предостави на тази юрисдикция всички насоки за тълкуване на общностното право, които да ѝ позволят да прецени това съответствие (вж. по-специално Решение от

18 декември 1997 г. по дело Molenheide и др., C-286/94, C-340/95, C-401/95 и C-47/96, Recueil, стр. I-7281, точка 49).

46 В това отношение следва да се припомни, че според постоянната практика на Съда принципът на правна сигурност, следствие от който е принципът на защита на оправданите правни очаквания, изисква, от една страна, правните норми да бъдат ясни и точни, а от друга страна, прилагането им да е предвидимо за лицата (вж. по-специално Решение от 15 февруари 1996 г. по дело Duff и др., C-63/93, Recueil, стр. I-569, точка 20, Решение от 18 май 2000 г. по дело Rombi и Arkopharma, C-107/97, Recueil, стр. I-3367, точка 66, както и Решение от 7 юни 2005 г. по дело VEMW и др., C-17/03, Recueil, стр. I-4983, точка 80). Това изискване се налага с особена строгост, когато става въпрос за правна уредба, която може да включва финансови тежести, за да се осигури възможност на заинтересованите лица да узнаят с точност обхвата на задълженията, които тя им налага (Решение от 29 април 2004 г. по дело Sudholz, C-17/01, Recueil, стр. I-4243, точка 34).

47 Що се отнася до изискването за яснота и точност, следва да се отбележи, че в конкретния случай националната правна уредба, премахнала разглеждания в главното производство режим на освобождаване от данъци, изглежда отговаря на посоченото.

48 Що се отнася до предвидимостта на премахването на разглеждания режим на освобождаване от данъци, следва да се отбележи, че макар това премахване да е единствено занапред и следователно да не поставя под съмнение освобождаването на жалбоподателя в главното производство за 2005 г. и 2006 г., както Законът за данъка върху минералните масла в редакцията му в сила от 1 януари 2004 г., така и Законът за данъка върху енергията, в редакцията му в сила от 1 август 2006 г., предвиждат прилагане на този режим на освобождаване от данъци до 31 декември 2009 г. Що се отнася обаче до биогоривата като разглеждания в главното производство продукт, приетата впоследствие от 18 декември 2006 г. правна уредба премахва предсрочно този режим на освобождаване от данъци, считано от 1 януари 2007 г.

49 Следва все пак да се припомни, че Съдът вече е приел, че принципът на правна сигурност изисква не да липсва законодателна промяна, а по-скоро законода-

телят да отчита особените ситуации на икономическите оператори и да предвижда при необходимост адаптиране към прилагането на новите правни норми (вж. Решение по дело VEMW и др., посочено по-горе, точка 81).

- 50 В конкретния случай от представената на Съда преписка е видно в това отношение, че задача на запитващата юрисдикция е да провери дали, макар продукти като разглеждания в главното производство вече да не са освободени от данъка върху енергийните продукти, те все пак могат да се ползват от режима, въведен в същото време от споменатата правна уредба и който се състои в налагане на доставчиците на горива на спазването на задължителен минимален дял биогорива в горивата.
- 51 Що се отнася по-специално до принципа на защита на оправданите правни очаквания, следва обаче да се отбележи, че в делото по главното производство националният законодател е премахнал предсрочно режим на освобождаване от данъци, за който предварително двукратно е указал чрез изрични разпоредби в своята правна уредба, че ще бъде запазен в сила до ясно уточнена по-късна крайна дата.
- 52 Следва да се признае, че интересите на икономически оператор като жалбоподателя в главното производство, който е започнал своята дейност при действието на разглеждания в главното производство режим на освобождаване от данъци в полза на биогоривата и който за тази цел е вложил скъпо струващи инвестиции, могат да бъдат значително засегнати от предсрочно премахване на този режим, и то още повече ако същото е внезапно и непредвидимо, без да му оставя възможност да се адаптира към новата законодателна ситуация.
- 53 От постоянната практика на Съда следва, че възможност да се позове на принципа на защита на оправданите правни очаквания съществува за всеки икономически оператор, у който национален орган е породил основателни надежди. Когато обаче предпазлив и съобразителен икономически оператор е в състояние да предвиди приемането на общностна мярка от естество да засегне неговите интереси, той не може да се позове на принципа за защита на оправданите правни очаквания, когато тази мярка бъде приета. Още повече, икономическите оператори нямат основание да имат оправдани правни очаквания за запазването на едно съществуващо положение, което може да

бъде променяно от националните органи в рамките на тяхното право на преценка (в този смисъл вж. по-специално Решение от 15 юли 2004 г. по дело Di Lenardo и Dilexport, C-37/02 и C-38/02, Recueil, стр. I-6911, точка 70 и цитираната съдебна практика, както и Решение от 7 септември 2006 г. по дело Испания/Съвет, C-310/04, Recueil, стр. I-7285, точка 81).

- 54 В това отношение, що се отнася до правните очаквания, които данъчнозадължено лице може да има във връзка с данъчно предимство, Съдът вече е приел, че когато директива в областта на данъчното облагане оставя на държавите членки широки правомощия, законодателно изменение, прието в съответствие с директивата, не може да се счита за непредвидимо (вж. Решение от 29 април 2004 г. по дело Gemeente Leusden и Holin Groep, C-487/01 и C-7/02, Recueil, стр. I-5337, точка 66).
- 55 Както обаче е видно от точки 33—37 на настоящото решение, държавите членки разполагат с широко право на преценка относно мерките, които трябва да приемат за постигане на целите, определени в член 3, параграф 1, буква б) от Директива 2003/30, и по-специално те могат за тази цел да предвидят определянето на задължителен процент биогорива за петролните компании.
- 56 Следователно щом като националната правна уредба, премахнала разглеждания режим на освобождаване от данъци, има за цел да наложи спазването на задължителен минимален дял биогорива в горивата, не може да се изисква посоченото премахване — противно на предлаганото от запитващата юрисдикция — да се подчинява на наличието на извънредни обстоятелства.
- 57 Същевременно задача на запитващата юрисдикция е да определи дали предпазлив и съобразителен икономически оператор може да предвиди възможността за подобно премахване в контекст като разглеждания по главното производство. Що се отнася до режим, предвиден от национална правна уредба, посочената юрисдикция трябва да прецени глобално и *in concreto* дали оправданите правни очаквания на икономическите оператори, визириани от правната уредба, са били надлежно спазени, като вземе предвид способите за

уведомяване, обичайно използвани от държавата членка, приела уредбата (в този смисъл вж. Решение по дело „Goed Wonen“, посочено по-горе, точка 45).

- 58 В това отношение както в своите писмени становища, така и на съдебното заседание жалбоподателят по главното производство отбелязва, без *Hauptzollamt Darmstadt* да му противоречи по този въпрос, че последният, към който се е обърнал през януари 2007 г., не познавал съдържанието на измененията на Закона за данъка върху енергията, въведени със Закона за въвеждане на задължение в областта на биогоривата, а изискваните вследствие на тези изменения нови формуляри за данъчни декларации до средата на март 2007 г. не били на разположение, така че той продължил да подава своите декларации между 1 януари и 31 март 2007 г. върху старите формуляри. Освен това жалбоподателят в главното производство подчертава, че тъй като предсрочното оттегляне на данъчното предимство, предоставяно от Закона за данъка върху енергията, било извършено с друг закон, той се оказал изправен пред прилагането на два закона, единият от които предвиждал освобождаване от данъци, докато другият го премахва.
- 59 Не може да се изключи, че тези обстоятелства или някои от тях са от естество да укажат, а от компетентността на запитващата юрисдикция е да го провери в рамките на спора по главното производство, че националната правна уредба, която предвижда премахването на разглежданото освобождаване от данъци, влязло в сила в много кратък срок, към съответния момент не е била достатъчно оповестена в заинтересованите среди — което *Hauptzollamt Darmstadt* обаче оспорва в хода на съдебното заседание — затруднявайки по този начин достъпа на лицата до действащото приложимо национално право.
- 60 За да се определи обаче дали предпазлив и съобразителен икономически оператор е можел да предвиди възможността за посоченото премахване в случай като разглеждания в главното производство, запитващата юрисдикция трябва да вземе предвид различните обстоятелства, предшествващи това влизане в сила. В това отношение с оглед на предоставянето на полезен за запитващата юрисдикция отговор трябва по-специално да се отбележат следните обстоятелства, видни от представената на Съда преписка и отнасящи се както до националния, така и до общностния нормативен контекст.

- 61 Що се отнася, на първо място, до националния нормативен контекст, който за малко и средно предприятие като разглежданото в главното производство представлява най-достъпната правна рамка, следва да се подчертае, че от 2004 г. националната правна уредба, въвеждаща разглеждания режим за освобождаване от данъци, предвижда по-специално съгласно разпоредбите на член 16, параграф 3 от Директива 2003/96, че националните органи са длъжни да преразглеждат освобождаването от данъци или намалените данъчни ставки, прилагани от държавите членки към биогоривата в зависимост от измененията в цените на суровините, за да се избегне възможността тези данъчни предимства да доведат до свръхкомпенсиране за допълнителните разходи при производството на биогорива.
- 62 В конкретния случай не може да се изключи — а задача на запитващата юрисдикция е да го установи — че премахването на освобождаването от данъци в полза на смесените продукти като разглеждания по главното производство се мотивира, макар отчасти, с необходимостта от прекратяване на подобно свръхкомпенсиране. Независимо от това обаче подобна нормативна разпоредба при всички положения е от естество веднага да укаже на предпазливите и съобразителни икономически оператори, че приложимият към биогоривата режим на освобождаване от данъци е можел да бъде адаптиран и дори премахнат от националните власти с оглед на отчитане на промяната в някои външни обстоятелства и че следователно увереност в запазването на подобен режим през определен период не може да се основа на разпоредбите на посочената правна уредба.
- 63 Освен това следва да се отбележи, че според акта за запитване, както и според писмените становища, представени от Комисията, премахването на режима за освобождаване от данъци, приложим към биогоривата като разглежданото в главното производство, е обявено със споразумение за коалиране, сключено на 11 ноември 2005 г. от новото правителствено мнозинство, което изразява в това споразумение своето намерение да замести различните данъчни предимства в полза на биогоривата със спазването на задължение за смес на биогорива. От становищата на Hauptzollamt Darmstadt е видно също, че тази мярка е обявена с проектозакон от 6 април 2006 г. Впрочем същият митнически орган обяснява в хода на съдебното заседание, че през 2006 г. контактите със заинтересованите среди в това отношение са значителни.

- 64 Следва обаче да се вземе предвид и фактът, че пет месеца преди да премахне режима на освобождаване от данъци в полза на биогоривата като разглеждания в главното производство продукт посредством Закона за данъка върху енергията, в редакцията му, приложима към 1 август 2006 г., националният законодател потвърждава 31 декември 2009 г. като крайна дата на посочения режим, като едновременно предвижда, що се отнася до биогоривата, които по подобие на посочения продукт са получени от растителни масла, постепенното премахване на този режим чрез разсрочени намаления на ставката на освобождаване, считано от 1 януари 2008 г. до края на 2012 г.
- 65 Задача на запитващата юрисдикция е да прецени доколко подобно обстоятелство, което отразява волята на националният законодател към средата на 2006 г. да запази в сила разглеждания режим на освобождаване от данъци, може да представлява за предпазлив и съобразителен оператор знак, че посоченият режим ще продължи да се прилага поне до първоначално предвидената крайна дата, а именно 31 декември 2009 г. и дори отчасти до 2012 г. В това отношение задача на посочената юрисдикция е по-специално да провери доколко убеждението на подобен оператор по този въпрос е могло да се подсили от обстоятелството, че решението за това запазване в сила е взето след различните контакти, посочени в точка 63 от настоящото решение, които указват, че този режим щял да бъде премахнат.
- 66 Що се отнася, на второ място, до общностния нормативен контекст, следва да се отбележи, че посочената правна уредба не е претърпяла през разглеждания период никакво изменение. Задача на запитващата юрисдикция е обаче да прецени доколко подобно обстоятелство е могло да внуши на предпазлив и съобразителен оператор, че националното право, чийто предмет е транспонирането на тази правна уредба, също би останало без изменения, въпреки факта, че както бе посочено в точка 35 от настоящото решение, Директива 2003/30 предоставя широко право на преценка на държавите членки по отношение на естеството на мерките, които да приемат за постигане на визираните от нея цели.
- 67 В резултат следва да се направи изводът, че в рамките на глобална преценка, извършена *in concreto*, като отчита гореизложеното, както и всяко друго обстоятелство, релевантно за спора, с който е сезирана, запитващата юрисдикция трябва да провери дали жалбоподателят по главното производство, в качеството си на предпазлив и съобразителен икономически оператор, е разполагал с достатъчно данни, позволяващи му да предположи, че разглежда-

ният в главното производство режим на освобождаване от данъци ще бъде премахнат преди първоначално предвидената за изтичането му дата.

- 68 Поради това на втория въпрос следва да се отговори, че общите принципи на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания поначало допускат, що се отнася до продукт като разглеждания в главното производство, държава членка да премахне, преди първоначално предвидената от националната правна уредба крайна дата, режима на освобождаване от данъци, приложим към посочения продукт. При всички положения подобно премахване не изисква наличие на извънредни обстоятелства. Задача на запитващата юрисдикция е обаче в рамките на глобална преценка, извършена *in concreto*, да провери дали посочените принципи са били спазени в делото по главното производство, като вземе предвид всички релевантни за него обстоятелства.

По съдебните разноски

- 69 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) **Член 3 от Директива 2003/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 май 2003 година относно насърчаването на използването на биогорива и други възобновяеми горива за транспорт трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежда-**

ната в главното производство, която изключва от предвидения в нея режим на освобождаване от данъци в полза на биогоривата продукт като разглеждания в главното производство, получен от смес на растително масло, изкопаемо дизелово гориво и специфични добавки.

- 2) Общите принципи на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания поначало допускат, що се отнася до продукт като разглеждания в главното производство, държава членка да премахне, преди първоначално предвидената от националната правна уредба крайна дата, режима на освобождаване от данъци, приложим към посочения продукт. При всички положения подобно премахване не изисква наличие на извънредни обстоятелства. Задача на запитващата юрисдикция е обаче в рамките на глобална преценка, извършена *in concreto*, да провери дали посочените принципи са били спазени в делото по главното производство, като вземе предвид всички релевантни за него обстоятелства.**

Подписи